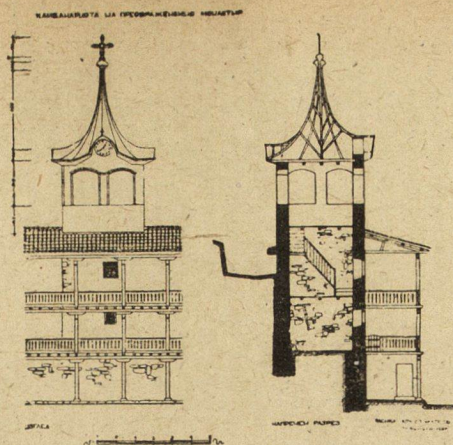

29. Търновско. Преображенски манастир. Кулата-камбачария в северното крило (1860) — изглед и вертикален разрез (арх. заснимане: арх. Ст. Матеев и арх. Мих. Михайлов, авг. 1950 г.)

дата се носела от ръка на ръка с кофиведра и бакъри; тъй като не е имало цимент, зидали с вар, без прецизни инструменти. Мерили и нивелирали с канап, с либела и с просто око. Майстор Никола Фичев на младини бил работил водни строежи на морския бряг при турската столица с албански и македонски майстори от Корча и Дебър — на времето си преселени в нашето Брацигово, занаятчий, на младини практикували каменоделство в Атина (Гърция)¹ с прочутия мрамор „пентеликон“.

Мостът бил завършен през 1867 г. и приет от държавна комисия, председателствувана от самия Митхад паша, при голямо народно тържество с борци, народни трапези и курбани, с музика от зурли и тъпани. Митхад паша, доволен от направения мост, възхитен от делото на майстора, му подарил кесия с пари от 50 000 гроша, орден от султана „Меджидие“, който Уста Колю с гордост и доволство носел до самата си смърт. А в Търново му подарил, както казахме, с нотариален акт дворно място между Русенското шосе и р. Янтра, на север от сегашния хотел „Балкантурист“, до края на града.

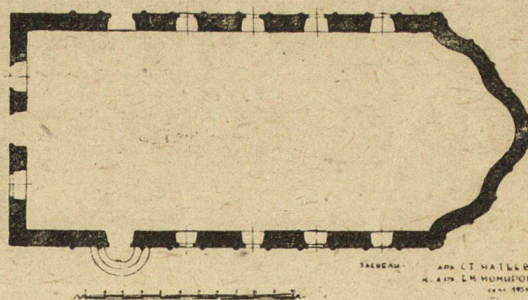
Мостът е главен възел и лежи на шосетата, които в Руско-турската война свързваха бойните полета на Плевен и Шипка с всички други шосета на вилаета. Руски офицер —

¹ Гърците, като морски народ, в живота си винаги са отбягвали тежка физическа работа, като зидарство, каменоделство, земеделие, пред по-леката — търговия и др., затова зидарите и каменоделците в Атина са били винаги албанци и българи от градове, близки до гръцката граница — Корча, Дебър и Костур.

началник на тежка артилерия, при преминаването на моста за бойните полета, като научил, че мостът е строен от прост, безграмотен майстор, отказал да прекара тежките си оръдия през него. Началството му се обърнало за мнение към компетентния началник — инж. ген. Тотлебен, който по служба тогава се намирал в Северна Добруджа. Последният изпратил на мястото известен компетентен по мостовото дело пионерен инженер, който, след като основно прегледал на място моста, заявил: „Мостът може не едно, а пет оръдия, поставени едно върху друго, да понесе.“ През Руско-турската война руският император пребивавал известно време в гр. Бяла. През това време — как и защо не се знае — красивата мраморна възпоменателна плоча, поставена на мостовия парапет, изчезнала — досега опразненото ѝ място стои, без да е указана датата и времето на строежа му.

През 1897 г. в Търновско имало катастрофално наводнение. Точно тогава беленският околийски инженер, за да провери легендите за съграждането на моста, бил подкопал един от устоите му. След двуседмични проливни дъждове на 1 юни р. Янтра придошла при Бяла, изменила коритото си към лявата страча на моста, гдето бил подкопаният стълб и гдето не течала вода преди това. Реката, като придошла, ударила в тоя стълб и повлякла заедно с него във водата напълно седем стълба и един наполовина. Това наводнение било изключително голямо. Тогава водата завлякла много села, съборила много мостове, в числото на които бил и Беленският мост. Майстор Никола Фичев при строежа на моста оставил на всеки мостов стълб срещу водното течение по два отвора, а в противната страна — един, по квадратура равен на първите два, така че ако

ЦЪРКВАТА „СВ. СПАС“ ТЪРНОВО

30. Търново. Църквата „Св. Спас“ („Възнесение“), 1861—1862, пострадала от земетресението 1913 г. — разпределение на съществуващото положение

(арх. заснимане: арх. Ст. Матеев и к.-арх. Ем. Момиров, септ. 1951 г.)